

«ὡς φαίνεται, οἱ γκιαούρηδες Μπογδάνοι τὸν ἐφαρμάκωσαν». Ὁ τύπ. *γκιαούρης* καὶ παρὰ Σομ. Πβ. Δουκ. εἰς λ. *καβούρ*: «καὶ τὸ τῶν Μουσουλμάνων γένος ἐδυσφόρει καὶ οἱ καβούρηδες ἐχαίροντο».

Ἄπιστος, ἀρνησίθεος, ὡς ὑβριστικὴ προσωνομία παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς παντὸς μὴ ὁμοθρήσκου των καὶ εἰδικώτερον τῶν Χριστιανῶν ὑπηκόων τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας σύνθηθ.: *Μᾶς φωνάζανε τὰ Τουρκιά: ἄ, γκιαούρηδες!* Προπ. (Μαρμαρ.) *Γκιαβούρ*, δεῖξε μας τὸ δρόμο Δαρδαν. (Λάμψακ.) *Ἐντράπεν νὰ λέη ἀτ'ς ντὸ τεῖ ἐχάφτωσεν ἀτὸν τὴν θαπλάχεαν ὁ κιαούρτ'ς* (ντὸ τεῖ = διὰ ποίαν αἰτίαν, χαφτώνω = πλήττω, θαπλάχεα = ράπισμα· ἐκ παραμυθ.) Πόντ. (Σάντ.) || Ἄσμ.

Ἀφησες ἓνα γιάβουρα τοὺς Τούρκους νὰ ὀρίζη, μὲ τὰ πολλὰ πουργία του νὰ τοὺς-ε-φοβερίζη

Θράκ. (Μέτρ.)

Ἐμ δροῦ-δυνῶ, κιαούρηδες, ἔμ γροῦ-δυνῶ τοὺς κλέφτες

Κύπρ.

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γκιαούρης* καὶ ὡς ἐπών. Ἀθην. Πελοπν. (Γαργαλ.) Χίος καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γκιαούρης* Μῆλ. *Τζαούρης* Πάρ. *Γιαούρι* τό, Πελοπν. (Μάν.) καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γκιαούρ* Ἰντερὲ Μακεδ. (Σιάτ.) *Γκιαούρ* Τσεσμέ Μακεδ. (Κορμίστ.)

γκιαουρίζω X. Χρηστοβασ., Διαγων., 57.

Ἐκ τοῦ οὗς. *γκιαούρης*.

Ἰβρίζω, προσβάλλω τινὰ ὡς ἄπιστον καὶ ὑποτελεῖ: *Δεύτερη φορὰ ὁ Τούρκος ἀξιοματικὸς τὸν ἔβρισε καὶ ὄχι μόνο τότε σιχτίρισε, τὸν γκιαούρισε καὶ τὸν ἄμπωξε, ἀλλὰ τραύηξε καὶ τὸ σπαθί του νὰ τότε χτυπήσῃ.*

γκιαουρογεννημένος ἐπίθ. Γ. Δροσίν, εἰς Ἑστ. 21 (1886), 63.

Ἐκ τοῦ οὗς. *γκιαούρης* καὶ τοῦ *γεννημένος*, μετοχ. τοῦ *γεννῶ*.

Ὁ γεννηθεὶς ἐκ γονέων χριστιανῶν, ἀπίστων κατὰ τὴν ὀθωμανικὴν ἀντίληψιν. Ἄσμ.

Καλά, μωρὲ γεννίτσαρε, γκιαουρογεννημένε,

καὶ ἄς μὴ μὲ ποὺν Χαλήμπεη, ἂν δὲν σοῦ τήνε πάρω! Πβ. *Τοῦρκογεννημένος*.

γκίζα ἡ, (I) Ἡπ. (Ἀρτοπ. Βίτσ. Δερβίτσ. Δρόβιαν. Δωδών. Ἑλληνικ. Ζαγόρ. Κοκκιν. Κουκούλ. Λάκκα Σούλ. Μαργαρ. Μέγα Περιστ. Πάργ. Παραμυθ. Πλατανούσ. Πρέβ. Σχωρ. Χιμάρ. κ.ά.) Θεσσ. (Δρακότρ. Φάρσαλ.) Μακεδ. (Βλάστ. Καστορ.) — Ν. Ζυγούρ., Βούτυρ. 32, 43 X. Χρηστοβασ., Διαγων., 53 — Λεξ. Πρω. Δημητρ. *γίζα* Ἡπ. (Ἰωάνν.) *γκίζντα* Θεσσ. (Κρυόβρ.) *τζίζα* Ἡπ. (Χιμάρ.) *κίζα* Ἡπ. (Δρόβιαν.)

Ἐκ τοῦ Κουτσοβλαχ. *giza* = τυρὸς τελευταίας ποιότητος ἢ ἐκ τοῦ Ἀλβαν. *gjize* = εἶδος τυροῦ παρασκευαζομένου ἐξ ὀξυγάλακτος.

1) Εἶδος μυζήθρας παρασκευαζομένης ἐκ βρασμένου ὀρροῦ γάλακτος Ἡπ. (Ἀρτοπ. Αὐλότοπ. Βίτσ. Δερβίτσ. Δρόβιαν. Δωδών. Ζαγόρ. Ἰωάνν. Ἑλληνικ. Κοκκιν. Κουκούλ. Λάκκα Σούλ. Μαργαρ. Μέγα Περιστ. Παραμυθ. Πλατανούσ. Πρέβ. κ.ά.) Μακεδ. (Βλάστ. Καστορ.) — Ν. Ζυγούρ., ἔνθ' ἄν., 32 X. Χρηστοβασ., ἔνθ' ἄν.: *Ποιὸς θέλει τὴν τρώει χλωρὴ τὴ γκίζα, ποιὸς θέλει τὴν ἀλατάει* Δερβίτσ. *Γκίζα*

ἀλατ'σμέν', *χλωρὴ Ζαγόρ. Πίττα ἀπὸ γκίζα* (συνών. *γκιζόπιττα*) αὐτόθ. *Ψάριμα μὴ γκίζα* (ὡς δόλωμα) αὐτόθ. *Ἐχου ἓνα ἀσκι γκίζα γιὰ ὄλ' τ' χροινιά* Ἑλληνικ. *Τυρί, ξινόγαλο, ἄς εἶν' 'ς τὸ τέλος καὶ γκίζα* X. Χρηστοβασ., ἔνθ' ἄν. || Φρ. *Μοῦ ξίνισ' ἢ γκίζα* Ἡπ. Συνών. φρ. *μοῦ ξίνισε ὁ τραχανᾶς* (Πβ. τὸ ἀρχ. «οὐ φροντὶς Ἰπποκλείδην»). Συνών. *οὔρδα*. 2) Εὐτελὲς ἀποβουτυρωμένος τυρὸς, ὁ ὁποῖος παρασκευάζεται ἀπὸ βρασμένου ὀξυγάλα Ἡπ. (Κουκούλ. Πάργ. Σχωρ. κ.ά.) Θεσσ. (Δρακότρ. Φάρσαλ. κ.ά.) Μακεδ. (Καστορ.) — Ν. Ζυγούρ., ἔνθ' ἄν., 43: *Θέλου νὰ στραγκίσουν τ' γκίζα καὶ κατόπ' νὰ φύγουν γιὰ τοὺς χουράφ' Κουκούλ. Ἐβραζαν τοὺς τ'ρόγαλον κ' ἔβγαρναν τ' γκίζα, τοὺς κλουτσουτύρ' Φάρσαλ. Συνών. ἀβδάλι, κλοτσουτύρι, πρίντζα*. 3) Ἀσβεστόλιθος Μακεδ. (Βλάστ.): *Θὰ πάρου καμμιὰ γκίζα* (ἐνν. νὰ σοῦ ἐκσφενδονίσω).

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γκίζας* Ἀθην. Θεσσ. (Τρίκερ.) Στερελλ. (Φθιώτ.) *Γκίζας* Ἡπ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γίζα* Θεσσ. *Γ'ζᾶδες* Ἡπ. (Ἰωάνν.) *Γι'ζάτ'κα* αὐτόθ.

γκίζα ἡ, (II) Πελοπν. (Ἀχαΐα Ἡλ.) — Π. Γεννάδ., Λεξ. Φυτολ., 981 — Λεξ. Πρω. Δημητρ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Τὸ φυτὸν Τερφεζία ἡ γεννάδειος (*Terfezia gennadii*) τῆς οἰκογ. τῶν Τερφεζιιδῶν (*Terfeziaceae*) ἔνθ' ἄν. Συνών. *ἀλεπίτσα*.

γκιζίλα ἡ, Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γκίζα* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ίλα*.

Ὁσμὴ *γκίζας*, τὸ ὅπ. βλ.: *Μυρζί' γκιζίλα* ὁδὼ μέσα.

γκιζοκαμένος ἐπίθ. Ἡπ. (Δρόβιαν. Κοκκιν.)

Ἐκ τοῦ οὗς. *γκίζα* καὶ τοῦ *καμένος*, μετοχ. τοῦ *καίω* ὑπὸ ἔννοιαν σχετλιαστικὴν.

Ἀδύνατος, ἀσθενικὸς. Συνών. *ἀδύναμος 1*, *ἀδύνατος 1*, ἀντίθ. *δυνατός*, *νταβραντισμένος*.

γκιζόπετρα ἡ, ἐνιαχ. *γκιζόπιτρα* Μακεδ. (Ἑπταχώρ.)

Ἐκ τῶν οὗς. *γκίζα* καὶ *πέτρα*.

Εἶδος σκληροῦ λίθου. Συνών. *γκίζα* (I) 3.

γκιζόπιττα ἡ, ἐνιαχ. *γκιζόπ'ττα* Ἡπ. (Κουκούλ. Ζαγόρ.)

Ἐκ τῶν οὗς. *γκίζα* καὶ *πίττα*.

Εἶδος πίττας παρασκευαζομένης μὲ *γκίζαν* ἔνθ' ἄν.: *Μ' πόνισι κάπους νὰ φάου μιὰ γκιζόπ'ττα* (μ' πόνισι = ἐπεθύμησα) Κουκούλ.

γκιζοτύρι τό, ἐνιαχ. *γκιζουτύρ'* Ἡπ. (Κουκούλ.)

Ἐκ τῶν οὗς. *γκίζα* καὶ *τυρί*.

Γκίζα 2, τὸ ὅπ. βλ.: *Μοῦ 'χι δώλ' κάπουτι λίγου γκιζουτύρ' καὶ τώρα μ' τ' ἀναπουπιᾶν'* (μοῦ τὸ ὑπενθυμίζει).

γκιλλοτίνα ἡ, πολλαχ. *γκιλλιοτίνα* Λεξ. Δημητ. *γκιλλοτίνα* Λεξ. Πρω.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. *guillotine* = λαμητόμος.

Λαμητόμος, ἐκρίωμα ἔνθ' ἄν.: *Παλιὰ τοὺς κατάδικους τοὺς ἔτρωγε ἡ γκιλλοτίνα, τώρα ὁμως καταργήθηκε* πολλαχ. Συνών. *καρμανιόλα*.

